

OPORAVAK, INKLUZIJA, ODRŽIVOST

Bilten br. 05

DECEMBAR 2021.

PREPOROD
INVESTICIJA
PODRŠKA
ODRŽIVOST
KOORDINACIJA
ZAPOSLLENOST
BLAGOSTANJE
JEDNAKOST
OŽIVLJAVANJE
EKONOMIJA

Mera 3

Podrška porodici

O Biltenu

INDEP kroz praćenje mera Paketa ekonomskog oporavka ima za cilj da informiše građane Republike Kosovo brzo i pravično. Informacije se predstavljaju javnosti kroz biltene, infografike, analize i izveštaje o praćenju u okviru projekta „Oporavak za održivost“. Peto izdanje biltena „Oporavak, uključivost, održivost“ bavi se trećom merom Paketa ekonomskog oporavka. Nivo primene, proces, očekivanja i dostignuća biće predočeni kroz ovaj bilten.

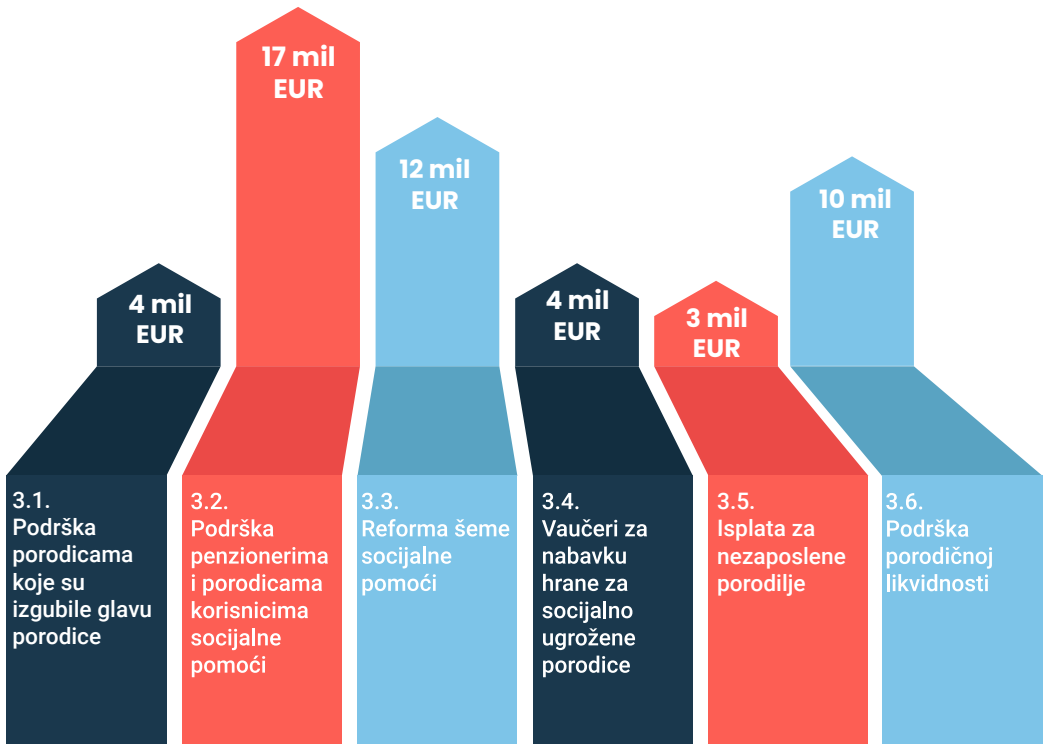
Treća mera Paketa ekonomskog oporavka nosi naziv Podrška porodici. Epicentar čitavog društva je porodica, stoga je šteta nastala kao posledica pandemije KOVIDA-19 velika za ovu kategoriju. Kao i prethodni paketi, aktuelni paket mera ekonomskog oporavka ima za cilj da pruži podršku i pokrije štetu i probleme koji su još uvek evidentni u kosovskim porodicama. **50 miliona evra** je iznos koji je predviđen za povećanje blagostanja, prevazilaženje problema i omogućavanje daljeg razvoja odnosne kategorije.

→ ŠTA NUDI TREĆA MERA PAKETA EKONOMSKOG OPORAVKA?

Pandemija KOVIDA-19 pokazala je kako slabosti u zdravstvenim sistemima mogu imati duboke implikacije na zdravlje, ekonomski razvoj, poverenje u vladu i socijalno blagostanje. Širenje KOVIDA-19 pogađa sve segmente stanovništva, a posebno je štetno za pripadnike onih društvenih grupa koje su najugroženije. KOVID-19 nastavlja da utiče na stanovništvo, uključujući ljude koji žive u siromaštvu, starije osobe, osobe sa invaliditetom i mlade ljude. Stoga je od velike važnosti da se takvim grupama posveti veća pažnja i maksimalna podrška.

Pored ekonomske štete, zdravstvena i psihička šteta pričinjena pandemijom KOVIDA-19 zahvatila je sve slojeve stanovništva. Čak i na Kosovu, uporedo sa širenjem virusa, širili su se mnogi problemi i opasnosti koji su pogodili skoro svaku kosovsku porodicu. Gubitak najbližih, ugroženost radnog mesta, sve veće poteškoće porodica sa socijalnom pomoći i narušavanje porodične likvidnosti neke su od posledica pandemije. Stoga, da bi se ovi problemi rešili i podržali, Paket ekonomskog oporavka je uključio i treću meru pod nazivom Podrška porodici, koja sa svojih šest pod-mera ima za cilj da ublaži ove probleme. Šest pod-mera treće mere su:

1. Podrška porodicama koje su izgubile glavu porodice
2. Podrška penzionerima i porodicama korisnicima socijalne pomoći
3. Reforma šeme socijalne pomoći
4. Vaučeri za nabavku hrane za socijalno ugrožene porodice
5. Isplata za nezaposlene porodilje
6. Podrška porodičnoj likvidnosti

POD-MERA 3.1 → PODRŠKA PORODICAMA KOJE SU IZGUBILE GLAVU PORODICE

Infekcija virusom KOVIDA-19 izaziva zdravstvene komplikacije i posledično može čak izazvati smrt. Dosadašnja zatvaranja, socijalno distanciranje i prestanak normalnih aktivnosti, zapravo su bili posledica nastojanja da se spreče zdravstvene komplikacije građana. Poznajući nastali rizik, čak i mere koje je preduzela Vlada Kosova poklopile su se sa zaštitom javnog zdravlja. Finansijski paketi u okviru ublažavanja poteškoća pandemije sadržali su i mere koje su građanima pomogle da lakše prebrode pandemiju.

Paket ekonomskog oporavka, odnosno treća mera ovog paketa izdvaja sredstva za pomoć kosovskim porodicama. Ukupno je izdvojeno 50 miliona evra kroz koje Vlada Kosova ima za cilj da poveća socijalno blagostanje, ublaži teret pandemije i stvori bolji ekonomski razvoj za sve građane zemlje. Prva pod-mera ove mere namenjena je pomoći porodicama koje su najteže doživele pandemiju.

Prva pod-mera treće mere, pod nazivom Podrška porodicama koje su izgubile glavu domaćinstva, ima za cilj da određenim novčanim iznosom podrži sve porodice koje su ostale bez glave domaćinstva zbog KOVIDA-19. Znajući da je za mnoge porodice gubitak najmilijih možda značio i gubitak jednog izvora prihoda, ova mera zapravo predstavlja pomoć koja će omogućiti pokrivanje nekih nužnih troškova. Operacionalizacija ove mere je već izvršena i prijavljivanje korisnika bilo je otvoreno do 30. novembra 2021. godine. Za ovu pod-meru izdvojeno je **4 miliona evra**.

Koje su koristi prve pod-mere treće mere?

Svakoј porodici koja je izgubila člana porodice usled zaraze KOVIDOM-19 biće ponuđena finansijska podrška u iznosu od 1,500.00 evra. Sa druge strane, porodice koje su posle 1. oktobra 2021. izgubile člana porodice zbog infekcije KOVIDOM-19 mogu ostvariti podršku od mere 3.1, samo ako je preminuli član porodice bio vakcinisan sa obe doze vakcine protiv KOVIDA-19. Prema statističkim podacima, do 12. decembar 2021. godine broj korisnika ove pod-mere iznosio je 2,785.

Podaci koje je objavio Nacionalni institut za javno zdravlje Kosova pokazuju da je u našoj zemlji od posledica zaraze KOVIDOM-19 preminulo 2,985 osoba.¹ Samim tim, iznos namenjen ovoj meri nije dovoljan za subvencionisanje svih porodica koje mogu ostvariti koristi od ove mere. Ako se prijave sve porodice koje su izgubile člana porodice kao posledica KOVIDA-19 i njihove prijave budu ocenjene kao uspešne, iznos potreban za subvencionisanje svih porodica je 4,477,500.00 evra.

¹ Nacionalni institut za javno zdravlje Kosova, KOVID-19, dostupno na <https://datastudio.google.com/embed/reporting/2e546d77-8f7b-4c35-8502-38533aa0e9e8/page/MT0qB>, (pristupljeno decembra 2021.)

POD-MERA 3.2

PODRŠKA PENZIONERIMA I PORODICAMA KORISNICIMA SOCIJALNE POMOĆI

Ovom merom, Ministarstvo finansija, rada i transfera ima za cilj da poveća socijalno blagostanje i stvori ravnopravno društvo. Istu će realizovati kroz podršku porodicama koje primaju socijalnu pomoć sa 30% iznad redovnog nivoa i isplatom dodataka penzionerima, tako da nijedna penzija ne bude ispod 100 evra. za ovu pod- meru je ukupno izdvojeno **17 miliona evra**. Očekuje se da će ovi dodaci biti realizovani do kraja ove fiskalne godine.

Šta će građani ostvariti od ove pod-mere?

Korisnici penzijskih šema će u novembru i do kraja ove fiskalne godine, ostvariti dodatak od 100 evra na redovnu penziju i aktuelni dodatak. S druge strane, korisnici socijalnih šema će u novembru i decembru dobiti duplu redovnu isplatu i aktuelni dodatak, koji takođe važi za meru 3.2 Paketa ekonomskog oporavka. Ovi dodaci nisu dovoljni da izmire finansijske obaveze penzionera i porodica koje primaju socijalnu pomoć, ali ipak predstavljaju podršku za prevazilaženje poteškoća pandemije.

Koliki je broj porodica koje ostvaruju koristi od ove pod-mere?

Ukupno ima oko 330 hiljada porodica koje spadaju u ovu kategoriju i koje mogu ostvariti koristi od ove pod-mere Paketa ekonomskog oporavka.

Pandemija je uticala na sve društvene slojeve, ali je ova kategorija među najteže pogođenima. Razlog za to je činjenica da su se u ovom teškom periodu za ceo svet problemi za ovu kategoriju samo povećali. Stoga je ovakva mera i podrška koja je nameravana da se kroz ovu meru pruži građanima, prava i nastoji da olakša prevazilaženje aktuelne krize.

POD-MERA 3.3 → REFORMA ŠEME SOCIJALNE POMOĆI

Šema socijalne pomoći ima za cilj da pruži finansijsku podršku porodicama čiji su članovi trajni invalidi ili stariji od 65 godina, kao i porodicama koje imaju samo jednog ili nijednog zaposlenog člana porodice i ostvaruju prihode ispod standarda koji određuje Ministarstvo rada i socijalne zaštite. Prema podacima Agencije za statistiku Kosova, u publikaciji Socijalne statistike, K1 2021, 26,298 porodica sa ukupno 105,296 članova ostvarilo je koristi od šeme socijalne pomoći, a 2,405 porodica je ostvarilo koristi od šeme materijalne podrške za porodice sa decom sa invaliditetom. Ove brojke najbolje odražavaju koliko je bilo neophodno da ove kategorije budu uključene u Paket ekonomskog oporavka.

Pandemija KOVIDA-19 pokazala je da nisu sve socijalno ugrožene porodice uključene u šemu socijalne pomoći, pa je neophodno proširiti ovu šemu. Uključivanjem većeg broja porodica u šemu socijalne pomoći povećava se socijalna zaštita i stvaraju ravnopravniji uslovi za sve. Za treću podmeru treće mere, pod nazivom Reforma šeme socijalne pomoći, za ovu namenu **izdvojeno je 12 miliona evra**. Kako stoji u Paketu ekonomskog oporavka, ovo nije konačan iznos kroz koji je predviđena ovakva reforma, jer će još jedan iznos od 47 miliona evra biti finansiran kroz projekat saradnje sa Svetskom bankom za postizanje uspešne, proširene i sveobuhvatne reforme.

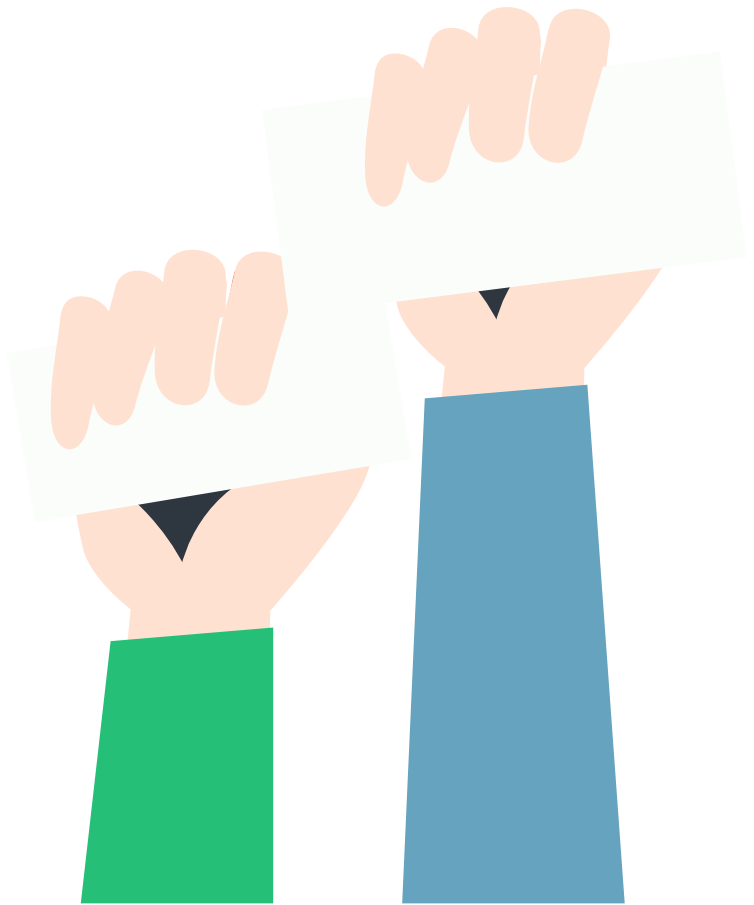

POD-MERA 3.4 →

VAUČERI ZA NABAVKU HRANE ZA SOCIJALNO UGROŽENE PORODICE

Uticaj pandemije KOVIDA-19 najviše je primetan kod najugroženijih društvenih grupa. Porodice koje se suočavaju sa ekonomskim teškoćama i niskim prihodima teško su oštećene ovom pandemijom. Problemi predstavljeni u ovom sloju ukazali su na potrebu da se sačine posebne mere koje direktno imaju za cilj da pruže pomoć u prevazilaženju problema. Jedna od ovih mera je i četvrta pod-mera treće mere pod nazivom vaučeri za hranu za socijalno ugrožene porodice. Ovom merom je ukupno izdvojeno **4 miliona evra** i ima za cilj da pomogne oko 7.500 socijalno ugroženih porodica, time što će ovim porodicama biti podeljeni vaučeri za hranu u vrednosti od 60-70 evra.

Pod-mera 3.4 predviđa i pružanje pomoći narodnim kuhinjama. I ova preduzeća su pretrpela štetu kao posledica pandemije, te njihovo uključivanje u aktuelni paket pomoći direktno utiče na građane koji hranu obezbeđuju preko ovih kuhinja. Mera je stavljena u funkciju i rok za prijavljivanje je već istekao. Učinjen je pokušaj da se njom podrže narodne kuhinje za socijalno ugrožene. Ministar finansija, rada i transfera je već 9. novembra 2021. godine potpisao ugovore o finansijskoj podršci sa predstavnicima korisničkih organizacija (14), koji će pomoći narodnim kuhinjama koje pružaju usluge socijalno ugroženim građanima.

POD-MERA 3.5

ISPLATA ZA NEZAPOSLENE PORODILJE

Svrha ove mere je jačanje materijalnog položaja žena u društvu, što se zauzvrat pretače u povećanje socijalnog blagostanja, socijalnu jednakost i ublažavanje krize izazvane pandemijom. Porodilje su kao osetljiva društvena kategorija, koja je pogođena pandemijom na različite načine, kao što su gubitak radnog mesta, zdravstveni rizik i narušavanje blagostanja, uključene u Paket ekonomskog oporavka. Ovoj društvenoj kategoriji je posvećena posebna pod-mera pod nazivom Isplate za nezaposlene porodilje i podržana je sa **3 miliona evra**.

Ko će ostvariti pogodnosti ove mere?

Porodilje koje se vode kao nezaposlene u Poreskoj upravi Kosova u poslednjih dvanaest (12) meseci pre dana rođenja novorođenčeta.

Šta će građani ostvariti od ove pod-mere?

U okviru mere 3.5, porodilje koje su nezaposlene u poslednjih dvanaest (12) meseci će primiti novčanu podršku od 170 evra u periodu od 6 meseci, dok će zaposlene primiti finansijsku podršku od 170 evra u periodu od 3 meseca, pored redovne naknade za porodiljsko odsustvo.

Ko se može prijaviti za ovu pod-meru?

Porodilje starije od 18 godina koje su postale majke od 1. avgusta 2021. godine mogu da se prijave za podršku popunjavanjem prijavnog obrasca na elektronskoj platformi eKosova sa ličnim podacima podnosioca zahteva, brojem bankovnog računa i ličnim brojem novorođenčeta.

POD-MERA 3.6 → PODRŠKA PORODIČNOJ LIKVIDNOSTI

Ova pod-mera ima za cilj da stvori lakše uslove za prevazilaženje krize izazvane pandemijom, pomoć u porodičnoj likvidnosti i da pruži podršku u pokrivanju sezonskih i drugih troškova. Podrška će biti obezbeđena kroz potrošačke kredite, u vrednosti do 3,000.00 evra. Takvi krediti će služiti za pokrivanje sezonskih troškova, pokriće kredita i ekonomsku stabilizaciju kosovskih porodica. Za ovu pod-meru izdvojeno je **10 miliona evra** iz Paketa ekonomskog oporavka.

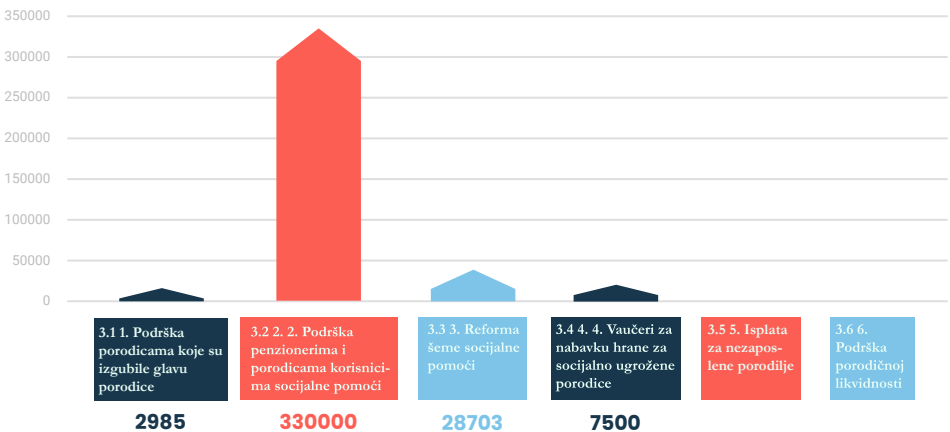
Šta su potrošački krediti?

Potrošački kredit je kredit koji se građanima nudi za kupovinu robe, pokrivanje sezonskih troškova i izvršavanje drugih finansijskih obaveza. Ove vrste kredita su posebno važne u periodu pandemije, jer je kriza koju je pandemija izazvala pogoršala probleme i otvorila nove finansijske karike u skoro svakoj porodici.

Koje su koristi od mere 3.6 i ko ih može ostvariti?

Za subvencionisanje kredita mogu se prijaviti sva lica koja su uzela potrošačke kredite do iznosa od 10,000.00 evra, od 1. oktobra 2021. godine pa nadalje. Iznos subvencije za svakog podnosioca zahteva koji je odobren kao korisnik ove pod-mere iznosi 10% od ukupnog iznosa kredita, do maksimalno 300.00 evra.

Potencijalni korisnici treće mere Paketa ekonomskog oporavka

* Za pod-meru 3.5 ne postoje tačni podaci o broju potencijalnih korisnika Paketa ekonomskog oporavka.

* Za pod-meru 3.6 korisnici mogu biti sva lica koja primaju potrošačke kredite do iznosa od 10,000,00 evra od 01. oktobra 2021. godine pa nadalje.

PREPORUKE

- Pod-meri 3.1 „Podrška porodicama koje su ostale bez glave porodice“ treba dodati još 477,500.00 evra. Razlog za to je što se sa izdvojenim sredstvima sada ne mogu subvencionisati sve porodice koje su izgubile člana porodice kao posledica KOVIDA-19. Ako sve ove porodice budu uspešne u prijavljivanju za ovu pod-meru, sredstva nisu dovoljna i samim tim mera 3.1 neće biti uspešno ispunjena. Ovu meru koja nastoji da podrži porodice koje su najpogođenije pandemijom treba sprovesti u potpunosti, pa bi trebalo izdvojiti sredstava tako da pokriju sve ove porodice.
- Produžiti rok za podnošenje zahteva za podršku u sklopu ove mere. Rok do 30. novembra nije bio dovoljan da se prijave sve porodice. Međutim, pre svega, podrška porodicama koje su izgubile člana porodice ne bi trebalo da se zasniva isključivo na prijavama ovih porodica. Potreban je proaktivan pristup Vlade, kako bi identifikovala i podržala ove porodice, a ne da se te porodice primoraju da se prijave.
- Produžiti period beneficija za porodice sa socijalnom pomoći i penzionere. Kao veoma ranjiva i kategorija oštećena pandemijom, pomoć za novembar i decembar nije dovoljna. Podstičemo izdvajanje novih sredstava kako bi se subvencionisali građani koji pripadaju ovim kategorijama i po završetku fiskalne godine. Zima povećava finansijske obaveze građana, pa bi omogućavanje subvencionisanja ove pod-mere do kraja zimske sezone olakšalo ekonomske obaveze i sezonske troškove.
- Reforma šeme socijalne pomoći u okviru pod-mere 3.3 treba da predstavlja proces koji je strukturiran tako da uključi porodice koje trebaju pomoć, u nameri da niko ne bude izostavljen. Aktuelna šema socijalne pomoći ne obuhvata sve ugrožene, a pandemija je samo povećala poteškoće ovih porodica. Kao ugrožene grupe, Vlada Kosova treba da pruži veću podršku i da teži poboljšanju socijalne zaštite i socijalne jednakosti za ovu kategoriju kosovskog društva.
- Pod-meru 3.6 Podrška porodičnoj likvidnosti treba pažljivo propratiti u smislu zloupotrebe potrošačkih kredita. Angažovati inspekcije i kontrole kako bi se utvrdilo da li se krediti koriste za pokrivanje oštećenih ekonomskih karika građana, ili se koriste samo za dobijanje subvencija od Vlade Kosova. Nije dovoljno samo operacionalizovati mere, već i sprovesti njihovu inspekciju pošto moguće zloupotrebe mogu uticati na realizaciju celog paketa.

B | T | D The Balkan Trust
for Democracy
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

„Ovaj projekat podržava Balkanski fond za demokratiju (BTD), projekat Nemačkog Maršalovog fonda Sjedinjenih Država i američkog naroda, preko Agencije Sjedinjenih Država za međunarodni razvoj (USAID), a sprovodi ga Institut za razvojnu politiku – INDEP. Stavovi i mišljenja izneti u njemu ne odražavaju nužno stavove ili mišljenja BTD, GMF, USAID-a ili Vlade SAD-a.”